

Protestants Sociaal Centrum
Antwerpen

2020 JAARVERSLAG

12

15

20

22

39

INHOUD

- 6 Nogmaals; de 9.5 stellingen
- 8 PSC Open-Huis
- 12 Afscheid van Filip
- 15 De Woonterp
- 16 Synergie in 2020

- 17 Stagiaires in de Woonterp
- 18 Stagiaire Merve K.
- 19 Verhaal van een vrijwilliger
- 20 Jongerenwerking
- 22 Kip en Ei - resultaten

- 30 Vanuit de commissie SP
- 31 Stadspredikant in Coronatijd
- 35 Partners van het PSC
- 39 Interview met Bart
- 43 Nieuw rekeningnummer

EEN ANDER JAAR

2020

woordje van de voorzitter

“Een geweldige proficiat voor onze medewerkers die in deze moeilijke tijden, ondanks de bijkomende risico's er toch wilden zijn voor de naaste.”

**Protestants Sociaal Centrum
Antwerpen v.z.w.**

Beste lezers,

ik herlas het voorwoord uit vorige jaarverslagen nog eens na en ja, elk jaar was een veelbelovend jaar met veel uitdagingen maar ook met mogelijkheden. En 2020 werd anders.

De covid pandemie zette de wereld op z'n kop en maakte dat we gedwongen werden om terug te plooiën op veilige omgevingen. De zwaksten links laten liggen, dat zit niet in de genen van het PSC en dus werden op allerlei vlakken vaak kleinschaligere activiteiten opgezet waarmee we toch nog samen op pad konden gaan met kwetsbare mensen. Zeker in deze moeilijke tijd, zoals ons logo zegt, staan we samen in de storm.

Een geweldige proficiat voor onze medewerkers die in deze moeilijke tijden, ondanks de bijkomende risico's er toch wilden zijn voor de naaste. De Woonterp, Open Huis, de Stadspredikant, alle activiteiten werden verdergezet en tegen de wind in werden nieuwe projecten opgestart.

De Jongerenwerking is weer een project onder de vleugels van het PSC geworden en is gehuisvest in de pastorie van de kerk van de Lange Winkelstraat.

We zullen dit jaar met een riksja mensen naar leuke locaties kunnen brengen. We starten een volkstuin en we kochten een nieuw pand voor Open huis, vlakbij het Sint-Jansplein. Samen met onze partners in Burkina Faso groeide het Kip-en-Ei-project uit tot zoveel meer. Verder in dit jaarverslag kunt u lezen hoe we samen met onze Burkinese partner het leven van minstens 7700 mensen (ja u leest het goed) ingrijpend positief konden veranderen en dat als je dat samen doet, dit geen fortuinen moet kosten.

Dat het PSC dit alles kon verwezenlijken met een balans die zo goed als in evenwicht is, daar kunnen we de projectschrijvers, de medewerkers maar ook de vele vrijwilligers en sympathisanten alleen maar voor danken.

Wat we door de pandemie niet konden realiseren, was fatsoenlijk afscheid nemen van een paar pijlers in het PSC die op pensioen gingen. Het afscheid van Marleen Germer en van Filip Vanderbeek, en de uitreiking van de Ina-Koeman-Presentieprijs, al deze zaken zullen we later op gepaste wijze opnieuw oppakken.

Ook de algemene vergadering van dit jaar zal op afstand dienen plaats te vinden. Waar we met onze gedachten verbonden door het Woord samen komen, kunnen we bergen verzetten en dat laten we covid ons niet ontnemen.

**Koen Kinsbergen, voorzitter
PSC Antwerpen**

In het Lutherjaar 2017 presenteerde het PSC een manifest met stellingen toegepast op de actuele politieke en maatschappelijke situatie.

Het PSC Antwerpen zet zich als beweging in met en voor ieder die dat nodig heeft, armgemaakten en armgeraakten, mensen in kwetsbare situaties. Het PSC is present in de levens van mensen en helpt, waar geen helper is, zonder onderscheid.

9,5 STELLINGEN

1

Het PSC zal nu niet en nooit accepteren dat mensen in kwetsbare situaties genegeerd worden en door velen als overlast beschouwd worden. Het PSC zal mensen in de rafelrand van de samenleving een gezicht en stem geven en samen met hen protesteren tegen onrecht en ongelijkheid.

2

Het PSC zal zich inzetten voor een standvastige dialoog tussen mensen van verschillende origine, levensbeschouwing en geschiedenis ten behoeve van onze stad, waarin de superdiversiteit een feit is. Samenleven met 178 nationaliteiten vraagt om een onopgeefbare openheid, waaraan het PSC bijdraagt vanuit haar eigen overtuiging.

3

Het PSC verzet zich tegen toenemende individualisering en ik-gerichtheid, waardoor mensen zonder netwerk de weg kwijtraken in onze samenleving. Het PSC wil de komende jaren blijvende aandacht besteden aan vereenzaamde mensen en via concrete acties met hen samenwerken om uit hun sociaal isolement te geraken.

4

Het PSC gelooft niet in jobs als enige truc om armoede te bestrijden, maar biedt een plek voor mensen in armoede om zichzelf te zijn, onthaalt mensen in armoede en laat hen activiteiten ontplooiën die hun talenten boven halen. We bieden hen tijd en opportuniteit om gaandeweg de regie van hun leven weer in eigen handen te nemen.

5

Het PSC gelooft niet in het doordrukken van efficiëntie en effectiviteitsmantra's in de sociale sector, maar benadrukt het belang van geduldige presentie van sociaal werkers in het leven van mensen die om één of andere reden in de marge van de samenleving terecht zijn gekomen. Het PSC leidt hulpverleners op om de methodiek van presentie te kunnen toepassen en zal protesteren als "present zijn" beschouwd wordt als inefficiënt. Het PSC gelooft niet in vermaatschappelijking van zorg als eenvoudige oplossing om kosten te besparen en tegelijkertijd kwaliteitsvolle ondersteuning te bieden. We investeren in onze vrijwilligers om hen een sleutelrol te laten spelen in het leven van mensen in kwetsbare situaties als ondersteuning van professionele hulpverlening.

6

Het PSC ziet teveel mensen met beperkte toegang tot basisvoorzieningen. Daarom zet het PSC zich, onder protest, in om in bepaalde situaties noodhulp te kunnen verstrekken, kinderen te helpen bij hun schoolcarrière, drempels rond doktersbezoeken te verlagen en boodschappen bij de sociale kruidenier mogelijk te maken.

7

Het PSC vindt dat er veel te weinig woonruimte is waar mensen in kwetsbare situaties kunnen gaan wonen, omdat het overheidsbeleid tekort schiet en huiseigenaars discrimineren. Wij verzetten ons daartegen en bieden voor migranten hoop door in individuele situaties relaties met lokale kerken tot stand te brengen en woonruimte te zoeken.

8

Het PSC heeft moeite met de beperkte hulp voor migranten en vraagt de Europese Unie structurele en humanitaire oplossingen voor de verhoogde instroom van mensen op de vlucht. Het PSC vraagt de Belgische overheid haar beloften ten aanzien van Ontwikkelingssamenwerking na te komen.

9

Het PSC wil de komende jaren werken aan het verbeteren van de omstandigheden in landen van oorsprong. Het PSC werkt in samenwerking met partners uit het onderwijs een programma van wederzijds leren uit rond de relatie tussen goed bestuur en het verbeteren van de levensomstandigheden.

9.5

Het PSC gaat ervan uit dat dit manifest gerealiseerd wordt in samenwerking met alle kerkelijke en middenveldorganisaties, die present, protesterend en met plezier werken aan een open samenleving, waarin elke mens met zijn eigen geschiedenis, geloof en situatie een plaats heeft.

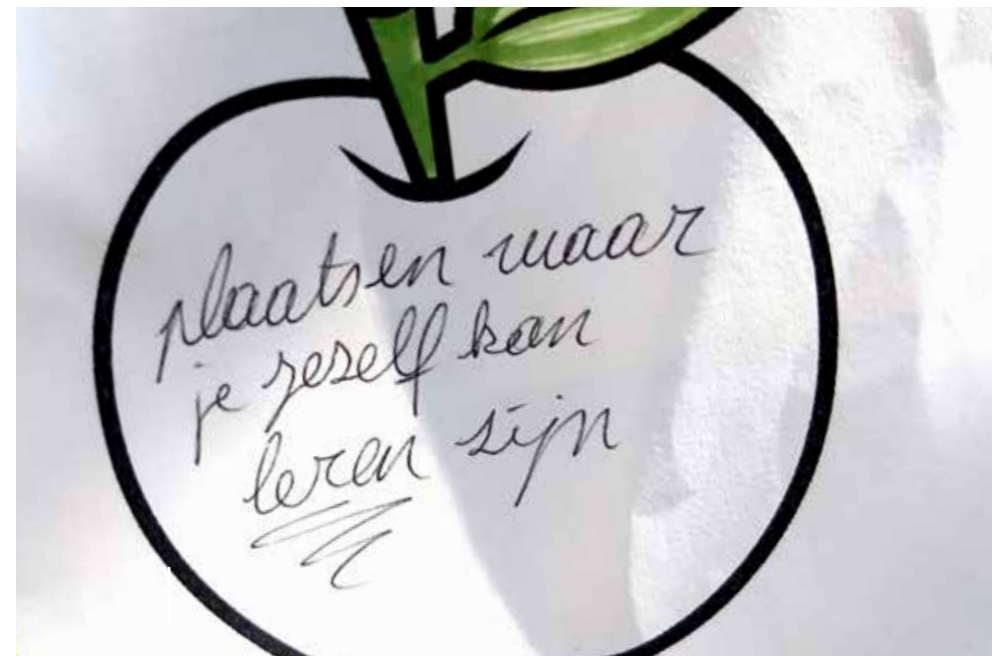
EN TOEN WERD ALLES STIL

door: Eric Joris,
coördinator Open Huis

*“Eenzaamheid te midden van velen,
is de pijnlijkste eenzaamheid.”*

Ouida (°1839 – +1908)

**En toen werd alles stil...
We zouden die dag op uitstap
gaan naar Turnhout. Vrijdag 13
maart. 's Ochtends moesten we
echter alles afblazen.
Het museum in Turnhout zou
trouwens toch niet opengaan.
Onwezenlijk ... een dag
zonder activiteit in PSC Open
Huis. Maar het zou snel weer
overwaaien, dat dachten we
toch ...**

2020 was uiteraard ook in PSC Open Huis een bevreemdend jaar. PSC Open Huis brengt mensen samen. In ontspanning, in ontmoeting, in verzet

tegen armoede. Zoals onze baseline het stelt: "PSC Open Huis... Verenigt." Dat is het hart van onze werking. En net in dat hart werden we getroffen. In januari konden we dit streven nog even waarmaken. In die maand organiseerden we nog 'Wie is wie in 2060'. Ruim 250 mensen uit verschillende sectoren in de wijk 2060 brachten we tijdens deze netwerkdag met elkaar in contact. Mensen van de politie, de scholen, huisdokter en allerlei hulpverleners, vertegenwoordigers van de moskeeën en kerken, personeel uit de ziekenhuizen kregen de kans om elkaar te ontmoeten en elkaars werking te leren kennen. Dit alles met de centrale vraag: hoe kunnen we het welzijn van de meest

kwetsbaren in de buurt versterken? Toen leek er nog geen vuiltje aan de lucht. Maar even later zou blijken dat dit de laatste grote activiteit van PSC Open Huis in 2020 zou worden.

Toch hebben we de mensen ook de voorbij maanden niet losgelaten. Onmiddellijk na de eerste lockdown zijn we mensen beginnen opbellen en zijn we zoveel mogelijk op bezoek geweest voor stoepgesprekken. Het Telefoonbezoekje, waarbij mensen uit PSC Open Huis, één of twee keer per week mensen in eenzaamheid opbellen kende ook een absoluut stijgend succes. In 2020 werden ongeveer wekelijks 40 personen door de vrijwilligers van het Telefoonbezoekje opgebeld. Elk gemiddeld gedurende 11u15min. per week bleven de vier vrijwilligers al die mensen moed inspreken, troosten of gewoon een luchthartig babbeltje slaan.

De bijzondere omstandigheden dwongen ons ook om op alle fronten creatief te zijn. Zo brachten we 10 edities van een PSC Open Huis Nieuwsbrief uit. We vroegen aan de PSC Open Huis bezoekers om de Nieuwsbrief zelf samen te stellen. Op die manier kregen ze weer een doel in hun dagelijks bestaan: de deadline van de Nieuwsbrief wenkte, dus de tekst, de tekening of het gedicht moest worden afgewerkt. De Nieuwsbrief zorgde er bovendien voor dat men met elkaar in contact bleef door ervaringen tijdens de lockdown te kunnen delen. Voor de medewerkers van PSC Open Huis vormde het een mogelijkheid om correcte corona-info te verspreiden.

Toen de donkere dagen van de herfst en winter opdoemden, gingen we bij de mensen langs om geschenkpakketjes uit te delen waarmee ze creatief aan de slag konden gaan. Op die manier braken we de dagelijkse sleur toch een beetje.

PSC Open Huis maakt deel uit het netwerk Samen Tegen Armoede – Antwerps Netwerk (STA-AN)

muren schuilt. Corona zorgde er echter voor dat mensen die vroeger nog wel buitenkwamen nu toch gedwongen werden om thuis tussen de vier muren te blijven zitten. En we konden helaas het citaat van Ouida (schrijfster van het wereldberoemde Antwerpse verhaal over Nello en Patrache) alleen maar beamen. Eenzaamheid temidden van zoveel mensen is heel pijnlijk. Ook in Antwerpen wonen veel mensen samen maar ook volledig naast elkaar. Na de eerste lockdown brachten we mensen in kleine groepjes samen om hun ervaringen over die periode met elkaar te delen. Eén element keerde steeds weer terug in de gesprekken: "We hebben ons zo

eenzaam gevoeld, we hebben zozeer de verbinding met anderen gemist."

Vanuit deze gesprekken hebben de mensen gezocht naar oplossingen om elkaar ook in niet-corona tijden toch te kunnen ontmoeten. De eerste zaadjes voor twee van deze oplossingen werden in 2020 geplant. In het eerste project mag men dit letterlijk nemen. Het plan werd gesmeed om een 'Samentuin' te starten. Zo kunnen mensen elkaar ontmoeten in het groen en, ook heel belangrijk, blijven ze in beweging. Het kweken van groenten geeft mensen ook iets om naar uit te kijken: ooit zullen we onze eigen groenten kunnen oogsten en weer samen koken en aan tafel zitten.

In het tweede project hebben we een elektrische riksafiets aangekocht. Het is de bedoeling dat vrijwilligers hier mee in de toekomst telkens met twee passagiers gaan rondrijden. We willen de fiets gebruiken om mensen naar onze activiteiten te brengen. Ook willen we tochtjes gaan maken met mensen die minder mobiel zijn. We trekken met hen het groen in of maken een ritje door de buurt waar ze vroeger woonden. We plannen vriendschapstochtjes met iemand die ze al kennen of als ze amper nog een netwerk hebben kunnen de passagiers opteren voor een verrassingstochtje waarbij we ze koppelen aan een onbekende. Met deze twee nieuwe initiatieven die we in 2021 zullen

ontplooien willen we weer een stapje zetten in de richting om mensen uit hun sociaal isolement, uit hun kot te halen.

Even waren we lamgeslagen die 13e maart. Maar ook nu liet het PSC Open Huis zich bemoedigen door woorden uit het Evangelie: 'Sta op, neem uw bed op en wandel'. En dat hebben we gedaan. We zijn in beweging gekomen en zijn toch weer een stuk met mensen op weg gegaan. Dat we nooit bij de pakken zullen blijven zitten en ons nooit definitief zullen laten verlammen, hebben we ook te danken aan de bemoedigende woorden en gebeden van jullie, onze achterban. Dat we in beweging blijven, ja meer nog een beweging zijn; dat we ons en de

kwetsbare mensen om wie we geven nooit de pas zullen laten afsnijden, dat kan niemand veranderen. Ook corona niet.

project Verbind-Je met Bart

Samen met enkele dienstencentra uit de buurt organiseerden we ook '2060 by light'. In dit project riepen we mensen op om rond de kerstdagen hun raam te versieren. Indien nodig bezorgden we hun hiervoor knutselmateriaal. Zo konden de mensen toch weer even hun zorgen vergeten en kreeg hun dagelijks corona-wandelingetje 'rond den blok' toch weer een extra accentje om naar uit te kijken. De mooiste ramen kregen uiteraard een prijsje.

Ook de activiteiten tijdens (tijdelijke) versoepelingen vroegen om een creatieve aanpak: inloophuis werd 'uitloophuis' waarbij mensen elkaar konden ontmoeten in de openbare ruimte, activiteiten werden beperkt tot drie deelnemers en dan meermaals herhaald enz ...

Wat we wel snel geleerd hebben uit het voorbije jaar is: hoe snel en genadeloos het gevoel van eenzaamheid kan toeslaan. Uit het verleden wisten we al dat er in een grootstad als Antwerpen veel leed door eenzaamheid achter de

pré-corona: afscheid van Timor Nonneman

pré-corona: gedichtennamiddag met Bert Dicou

I Telefoon-bezoekje

FILIP VANDERBEEK

Interview door Petra Schipper
eind maart 2021

“En nee, het stopt niet ... ik ben stijdbaarder dan ooit”

Filip is een begrip in ons Protestants Sociaal Centrum. Een boegbeeld. Maar binnenkort eindigt dit hoofdstuk in onze geschiedenis.

Filip gaat in 2021 met pensioen. Na 33 intense jaren weergaloze inzet. Normaal zouden we dit moment stevig markeren met een gepast afscheidsfeest, maar ja, corona. Het minste wat we voorlopig kunnen doen is een afscheidinterview. Het is niet zijn eerste interview voor ons: hij komt aan het woord in het jubileumboek 35 jaar PSC, en in het jaarverslag 2017

ter gelegenheid van zijn eigen 30-jaar-werkjubileum. En afscheid nemen, dat betekent terugblikken, maar, zo zal blijken, niet de armen laten zakken.

Hij steekt meteen van wal met zijn verhaal vanaf het begin van zijn werkende loopbaan. Hij was amper 17 jaar en stak de handen uit de mouwen als magaziniër. Toen braken de jaren '80 aan, met veel jeugdwerkloosheid. Stil zitten was niks voor Filip, dus hij ging vrijwillig aan de slag bij Infojeugd Nationaal in Antwerpen als knipselverzamelaar/brochuremaker (een monnikenwerk, lijkt mij) en in de belangenbehartiging rond

jeugdwerkloosheid. Vervolgens kon hij halftijds aan de slag als DAC-arbeider (Derde Arbeids Circuit), gene vetpot dus, in buurtopbouw in Leuven. Maar zijn hart lag natuurlijk in Antwerpen en zo solliciteerde hij voor voor een voltijdse DAC-betrekking bij ons PSC, in 1988. In datzelfde jaar, dus het jaar voor de val van de muur, ging hij op vakantie in de DDR en heeft hij de Wartburg kunnen bezoeken en daar cadeaus gekocht voor de toenmalige PSC-voorzitter ds. Truus Schouten en het hele PSC-team. Mettertijd verbeterde zijn arbeidsstatuut. Maar het was sowieso geen nine-to-five-job. Ook hier armen uit de mouwen: poetsen

en sleuren bij de voedselbedeling, in tweedehandskledingwinkel 't Frakske en voor de mannenopvang De Halm.

Waarom het PSC? “Wel”, zegt Filip, “toen was ik al een geus”. Verontwaardiging over onrecht heeft er altijd in gezeten bij Filip. Al in 1973 (wat moet hij toen nog een jong broekje geweest zijn) kwam hij op voor Chileense vluchtelingen. “Beter strijdend te sterven dan geknield te leven”, citeert hij Jef Last als een hartgrondig levensmotto. En zo nog een paar: “Ik verzet mij, dus wij bestaan.” En: “zonder dwarsliggers rijdt de trein niet.” Toen hij in het PSC belandde was ds. Ina Koeman net aangeworven. Zij bracht de Urban Mission benadering met zich mee, en daarmee het kritisch vragen durven stellen bij een middenklasse discours in hulpverlening. Dit betekende een nieuwe wind in het PSC. Filip en Ina hebben deze samen vorm gegeven in oprichting van groepswerking, als stimulators van Noodhulp onder Protest, van Brandpunt 23, Filip realiseerde in “Kopspel” vier

toneelproducties met en door mensen in armoede, die er hun realiteit in konden overbrengen, het was hún stuk. Tutti Fratelli hield zijn eerste repetities in het PSC en Filip leidde er meerdere Openhuizers naartoe. Er werd actie gevoerd, betogingen meegedaan in diverse steden, waar ze met hele groepen Openhuizers naartoe reisden. Het PSC was een vrijplaats voor actievoering rond maatschappelijke thema's, “Open Huis zat in de lappendeken van verzetsbewegingen die streven naar sociale rechtvaardigheid”, zo drukt Filip het uit. “Ik ben jarenlang animator in sociaal verzet geweest.” “Recht op cultuur”, “van het leven een kunstwerk maken”, “verbeelding aan de macht”, daar liep en loopt Filip warm voor. En ook sportprojecten, wandelingen, zwemmen, kegelen, ... “Van vrije tijd bevrijde tijd maken.”

Wat een tijden! Het contrast met nu dringt zich op, nu door corona alles drastisch is ingesnoerd. Hoe is het om na zo'n woelige loopbaan in zo'n rare tijd afscheid te moeten nemen en zijn job te moeten overdragen aan zijn opvolger? “Abstract”, zegt hij met verdriet in zijn stem. Onwezenlijk. Hoe vertel je hoe de Open Huis Raad in zijn werk gaat, als samenkomen met 25-28 mensen absoluut niet kan? Hoe breng je de dynamiek over van weerwerk en tegengas, van inbreng van de mensen zelf, als je nu noodgedwongen als medewerkers het miniem toegelaten gebeuren moet stroomlijnen en vormgeven?

Gelukkig is er het perspectief van de nieuwe locatie, bij het Sint-Jansplein, een eigen pand, groter, en goed gelegen, gemakkelijker bereikbaar en in een nog diversere buurt. “Meer in het centrum van het Noorden”. Een eigen grotere plek, dat is tof. Wat zal

er mogelijk zijn na corona? Wat zal er herleven van het verzetkarakter van Open Huis, wat kunnen mensen op zich nemen als sociale beweging? Welke ruimte blijft er in dit politieke klimaat daarvoor over? Open Huis had altijd een kritische functie, was luis in de maatschappelijke pels. Natuurlijk verandert het welzijnslandschap.

Daarom ziet Filip veel kracht in onze kerken. “De 9,5 stellingen van in het Lutherjaar zijn inspirerende speerpunten.” Als kerk kun je “tegenbeweging blijven om sociale rechtvaardigheid af te dwingen”. Natuurlijk, structureel gaat er niet veel veranderen, maar “zo'n project als de Woonterp getuigt van moed in een van racisme vergiftigd Vlaanderen”. De horzelfunctie van de kerk moet blijven en daarin heeft ze bondgenoten nodig.

En voor Filip, stopt het hier? Na ons gesprek, aan die grote tafel in Open Huis, zal hij achter zijn bureau gaan zitten om verder op te ruimen, dan nog één week en zijn opvolgster inwerken en dan valt het doek? Zomaar, stillekes? Niks van, daar zijn we het samen over eens. Een pensioenfeest moet er ooit komen, zo'n rite de passage na zo'n bevlogen tijd is nodig, samen met mensen met wie hij zo lang gewerkt heeft. En nee, het stopt niet, Filip heeft nog plannen, ahja het zal wel zijn. Integendeel: straks zal hij nog vrijer zijn in zijn verzet. Met een indringende blik besluit hij dit interviewgedeelte (maar nog niet ons gesprek): “ik ben stijdbaarder dan ooit”. Dat kan tellen.

Ik ben blij dat ik Filip heb meegemaakt. Hij heeft een onuitwisbaar stempel gedrukt op het PSC en ik hoop met hem dat we stoutmoedig zullen blijven waar het nodig is!

Eric Joris,
logistiek coördinator Woonterp

2020 zou het jaar worden waarin we een nieuwe stap in het Woonterp-verhaal zouden zetten.

We hadden immers eind 2019 twee ruimtes in het gebouw volledig opgeknapt. Dit zou de ontmoetingsruimte voor de bewoners worden. We zouden hen samenbrengen, samen met hen eten, samen activiteiten plannen, samen nadenken over hun situatie, over hun toekomst, over hun plannen. En toen was er plotseling geen samen meer. Fysiek dan.

Ook binnen de Woonterp was het in 2020 een zoektocht om met de situatie om te gaan. Het was voor iedereen moeilijk. Uiteraard voor de bewoners zelf die geconfronteerd werden met een berg nieuwe problemen. Maar ook voor de vrijwilligers die plotseling voor een stuk afgesneden waren van de fysieke contacten met de gezinnen die ze ondersteunen.

Soms werden problemen zeer acuut: schoolgaande kinderen hadden ineens een computer nodig. Veel van hen hebben het immers minder gemakkelijk

DE WOONTERP

Ook binnen de Woonterp was het in 2020 een zoektocht om met de covid-situatie om te gaan.

"Het PSC zou echter het PSC niet zijn, mochten er geen oplossingen worden gevonden."

op school. Ze beginnen meestal al met een taalachterstand en moeten zich extra inspannen om bij te benen in het onderwijs. Niet kunnen deelnemen aan het afstandsonderwijs zou betekenen dat de kinderen en jongeren nog meer achterstand zouden oplopen. Het PSC zou echter het PSC niet zijn, mochten er geen oplossingen worden gevonden. Dankzij de gulheid van allerlei mensen konden we elk gezin van voldoende laptops voorzien.

En ook de ontmoetingsruimte bleef niet leegstaan. Suzana, Elisa, Merve, Sim en Pauline, allemaal stagiair(e)s maatschappelijk werk, toegepaste psychologie of orthopedagogische begeleiding, namen er hun intrek. De bewoners kunnen laagdrempelig bij hen terecht voor de duizend en één vragen die telkens weer

opduiken. Zo vormen de stagiairs een perfecte aanvulling op het werk en de betrokkenheid van de vele vrijwilligers. Op die manier is de ontmoetingsruimte toch het kloppend hart van de Woonterp geworden.

De Woonterp blijft een project met veel hindernissen: altijd is er weer een boiler defect, altijd zijn er te hoge energierekeningen, altijd zijn er de dagdagelijkse zorgen. En altijd is er de allesoverheersende vraag: zullen we de toekomst van de bewoners, van de kinderen kunnen veiligstellen? Zullen we een definitieve woonst voor hen vinden? Zullen ouders aan het werk kunnen blijven? Zullen de kinderen het maximale uit hun schoolcarrière kunnen halen? Altijd zijn er heel veel vragen. Maar altijd is er die ene zekerheid die PSC biedt:

'PSC ... mensen niet loslaten!'

SYNERGIE IN 2020

"En zo kwam er, net in dat rare jaar 2020, een prachtige synergie op gang in de Woonterp. Tussen bewoners, vrijwilligers en stagiairs, juist in hun diversiteit."

“ Nog even ter herinnering: de naam Woonterp is betekenisvol. Een terp was in oude tijden een verhoogje waar mensen tijdelijk veilig onderkomen zochten.

Inmiddels is de terp die ons project van tijdelijke huisvesting voor vluchtelingengezinnen is, inderdaad paradoxaal een woonterp geworden.

Het zijn appartementen die leeg staan en die we zo goed mogelijk in stand houden voor een menswaardige bewoning. Tijdelijk, maar gelukkig is de deadline van de huisvestingsmaatschappij voor afbraak opgeschoven tot 2023. Ondertussen hebben we een ontmoetingsruimte kunnen inrichten met hulp van velen, vanuit kerken vooral. Daar ligt de ziel van het project. Dat mensen elkaar vinden en steunen.

We hebben in de loop van dit project veel geleerd met vallen en opstaan. En dan nog bleven we met onze mensen aanbotsen tegen vele hindernissen op de scholings-, arbeids- en woningmarkt.

En toen kwam corona. Ontmoeting mocht niet meer. De gezinnen bezoeken mocht niet meer. Vrijwilligers in risicogroepen mochten niet meer komen. Dat ook nog.

Maar in het PSC zijn we ondertussen bedreven geworden in omdenken. Ontmoetingsruimte werd onthaal- en spreekruimte, gerund door een groeiend team van stagiairs. Ouders en kinderen vonden hun weg naar die ondersteuning, zomaar in hun eigen woonblok. Vrijwilligers bleven stand-by, telefonisch, aan het raam, voor allerlei hand- en spandiensten en trouwe steun. Ook die groep groeide, we konden nieuwe mensen verwelkomen die door corona technisch werkloos waren maar hun professionele capaciteiten wilden inzetten: in de immobiëlesector, in het organiseren van evenementen.

En zo kwam er, net in dat rare jaar 2020, een prachtige synergie op gang. Tussen

bewoners, vrijwilligers en stagiairs, juist in hun diversiteit. Stagiairs maakten semi-professioneel werk van de vele administratieve vragen, legden verbindingen met hulp- en dienstverlening, met scholen en voorzieningen. Vrijwilligers en stagiairs kwamen tot nieuwe samenwerkingsverbanden met allerlei creatieve ideeën. Stagiairs en kinderen deden uitstapjes of spijkerden schoolwerk bij. Ineens komen allerlei talenten, ervaring en connecties extra goed van pas!

Nog een mooie ontwikkeling: 2020 is het jaar waarin hogescholen ons project ontdekt en meegemaakt hebben als stageplaats. AP, Thomas More en Karel de Grote leggen contact met ons en ook zoeken studenten ons op via kanalen als Steunpunt Vrijwilligerswerk en via-via. Zo hebben we vanuit positieve ervaringen van dit verslagjaar nu al een volle bezetting voor het volgende, en stageaanvragen voor het studietoer seizoen dat volgt. De kleinschaligheid, zelfstandigheid, veelzijdigheid en flexibiliteit van onze manier van werken spreekt sterk aan.

Lees maar, hier komen ze zelf aan het woord, deze prachtige omkaderaars.

STAGAIRES IN DE WOONTERP

Pauline is een van de vijf stagiairs onder begeleiding van Petra Schipper. Ook hun werk in het uitgebreid begeleiden van de gezinnen in de Woonterp is onderhevig gebleken aan de Corona-maatregelen.

stagiaire Elisa en kinderen uit de Woonterp

Er wordt hier een uitgebreide begeleiding aan deze gezinnen geboden, Nederlandse taal verder leren (op afstand want lessen worden niet meer gegeven door corona) voor de ouders, school en activiteiten voor de kinderen, administratie, vragen rond systeem en zijn werking, woning zoeken, corona informatie en maatregelen die constant veranderen, en dit allemaal op een empowerment manier, want we vergeten niet dat de bedoeling is dat deze gezinnen in de toekomst zelfstandig gaan wonen.

Ik vind het gewoon spijtig dat het gaat stoppen binnen twee jaar als het gebouw wordt afgebroken, want er zijn altijd zo'n gezinnen die uitgebreide hulp nodig hebben om hun weg te vinden hier in België. Ik ben super tevreden met deze stage, hier kunnen we alle methodieken die we op school leren toepassen, zoals individuele, groeps- en gezinsbegeleiding. Doordat we in verschillende studierichtingen zitten, kunnen we gemakkelijk samen contact leggen en een adequate begeleiding bieden en van elkaar leren.

Ik ben Pauline, vijfde stagiaire van PSC, onder het Woonterp project.

We zijn een vijftal verschillende stagiairs onder één dak (maatschappelijke werkers, psychologische consult, orthopedagogische begeleider), en onder begeleiding van onze lieve mentor Petra.

Er is een bureau voor ons ingericht, waar we in samenspraak, ons uurrooster aan de deur hebben geplakt, want

het aantal toegelaten aanwezigen is beperkt door de coronastandigheid.

Ik merkte direct dat dit project een betekenisvol is voor deze mensen. We begeleiden enkele vluchtelingen gezinnen. Door hun land te verlaten zonder te plannen was al heel moeilijk. Nu ze hier zijn moeten ze de werking van het Belgische systeem helemaal kennen, deze in een andere taal. Ik vind het super top dat PSC met dit project is gestart.

STAGAIRE MERVE K.

[STUDENT ORTHOPEDAGOGISCHE BEGELEIDING]

Het is een leven die we allemaal wel hebben gezien en hebben gehoord, maar of we het zelf hebben meegemaakt dat weten we niet. Het antwoord is bij de meeste 'neen', als je in België bent geboren en getogen ...

Waarschijnlijk hebben meesten van ons het weleens op tv gezien en op de radio gehoord. Ja maar wat? Ja, vluchtelingen "het probleem van Europa en zelfs heel de wereld"? Bijna niemand die deze mensen wil helpen... Maar wat als wij in hun plaats waren? Wat als wij vluchtelingen waren? In een land terecht komen waarvan je de taal niet eens kent? Zij hebben het niet gewild om naar hier te moeten vluchten, we weten niet wat ze hebben meegemaakt in hun land. We kunnen het ons niet eens voorstellen, maar alles is mogelijk. Is het nu geen tijd om deze mensen te helpen? Misschien kan ik in mijn eentje niet iedereen helpen, maar als ik voor één iemand al iets kan betekenen en ervoor kan zorgen dat hij later mij nog steeds herinnert betekent het veel voor mij. Dit kunnen we samen ook

doen. Want samen zijn wij sterker. Mijn ervaringen binnen de woonterp? Toen ik te horen kreeg dat ik stage zal lopen met kwetsbare groepen dacht ik: "ga ik het wel kunnen?", ah ja! Anders zou ik niet hebben gekozen voor deze opleiding. Zelf had ik totaal andere gedachten, maar op mijn eerste dag van mijn stage zag ik het dat het niet was zoals ik het heb gedacht. Het was een appartementsblok waar ik samen met een andere stagiaire deze mensen zullen ondersteunen met allerlei zaken. De drempel ligt zo laag, en dit uiteraard met een reden. We willen hun een veilig gevoel geven en laten zien dat we altijd klaar staan voor hen. Na mijn stage wil ik als vrijwilliger verder gaan.

HET VERHAAL VAN EEN VRIJWILLIGER

en het succesverhaal 'haar' gezin

"Als de wereld maar een béétje van de 'drive' en de solidariteit van de Woonterp had, zou ze een betere plek zijn."

Door:
Marion Schmitz-Reiners

**Sinds drie jaar woont het
Albaanse vluchtelingengezin
Nasufi – moeder Ana, vader
Ramadan en de dochters
Marsida (21) en Duaje (19) –
in de Woonterp.**

Hun appartement heeft slechts 2 kamers: een living en een slaapkamer. Maar ondanks het gebrek aan ruimte zijn de Nasufi's er gelukkig.

Ze hebben het appartement onlangs mooi en stijlvol heringericht. Als ik ze bezoek (uiteraard mét mondkapen) staat er steeds een etagère met koekjes op de salontafel. De citroenenthee en de cakes van Marsida zijn ongeëvenaard.

Ik ben er graag. Niet alleen omwille van de koekjes, de citroenenthee en de warme en leuke gesprekken, maar vooral omdat onze gezamenlijke weg – ik begeleid de Nasufi's sinds april 2014 – een 'succesverhaal' is.

De 'Nasufi-girls', zoals wij de drie vrouwen noemen, hebben sinds hun regularisatie in december 2017 hun plek in de Belgische maatschappij gevonden. Moeder Ana werkt als huishoudhulp voor een dienstenchequebedrijf, Marsida is bejaardenverzorgster in een Antwerps rusthuis en Duaje zal in juni 2022 afgestudeerd zijn, eveneens als zorgkundige. Vader Ramadan, die onder een zware vorm van posttraumatisch stresssyndroom lijdt, is veel rustiger geworden sinds het gezin in de Woonterp in 'Borgerhout extra muros' woont. Ze hebben vele jaren in natte en koude zolderkamers in de Seefhoek geschild. Er was ruzie op straat, auto's vertrokken met gierende banden, deuren klappen dicht, politiebussen verstoorden de onbestaande nachtrust en Ramadan kreeg elke keer een paniekaanval en wou uit het raam springen.

De Woonterp is ook een beetje mijn plek geworden. In de mooie vergaderruimte /

het bureel op het gelijkvloers ontmoet ik soms PSC-stagiaires, wiens engagement ik alleen maar kan bewonderen. En af en toe praten we met z'n allen per Zoom bij. Wij – de stagiaires, de vrijwilligers en 'onze' gezinnen – zijn ondanks corona een hecht team geworden.

Als de wereld maar een béétje van de 'drive' en de solidariteit van de Woonterp had, zou ze een betere plek zijn.

JONGERENWERKING

ALSOF CORONA NOG NIET CRISIS GENOEG WAS ...

In 2021 kunnen we de jongeren ontvangen op een aangename nieuwe plek : in de Lange Winkelstraat 5, in hartje Antwerpen. Een plek waar we een warme en fijne inloop kunnen voorzien, waar jongeren op verhaal en een beetje thuis kunnen komen.

Alsof corona nog niet crisis genoeg was... We houden in de Jongerenwerking van een uitdaging.

In juni 2020 werden we vanuit een bezorgdheid over de kwetsbaarheid van de ACM- Jongerenwerking door beleid en directie van het CAW gedwongen na te denken over verbinding.

Wat eerst aanvoelde als een rampenscenario, heeft geleid tot een netwerk van kansen en een kans tot netwerking: Onze jongeren hebben hun stem laten horen (<https://www.youtube.com/watch?v=x2R-rTj6B3c&t=8s>), onze vrijwilligers zijn hun enorm waardevolle constructieve doch kritische zelve geweest,

Eva Van de Poel, Joke Antonissen en Margot Van Look

Jongerenwerking heeft nu stek gevonden op de site van de van De Brabantse Olijfborg, kerk van de Lange Winkelstraat

Jongeren vragen aandacht voor de crisis waarin de werking verkeert - YouTube (2020) -

onze partners (anciens en nieuwe) hebben hun beeld van geëngageerd netwerk alle eer aan gedaan.

De voorbije maanden zijn een toonbeeld van hoe bottom-up handelen kan werken. Vanuit een oprechte bezorgdheid voor de doelgroep en het mogelijke verlies van methodiek is er dan toch voor gekozen de Jongerenwerking voort te laten bestaan. Waar dit voorheen binnen het kader van het CAW werd gerealiseerd, heeft een oude bekende zich in het verhaal gesmeten: PSC vzw zet zijn schouders mee onder dit project. Vanuit het CAW zullen we werken aan een verbindend scenario qua individuele begeleiding van de jongeren.

Dit kan echter niet verwezenlijkt worden zonder de dynamische mix van inloop, vrijwilligers en vrijetijds(net)werking.

PSC vzw neemt dit laatste voor zijn rekening. 'Na alle paniek, moet het plezierig blijven', zoals in de woorden van de voorzitter gezegd. En eigenlijk zit in dat ridicule Antwerps misschien meer dan we denken: een nieuwe start waarvan alle partijen positieve energie krijgen. In 2021 kunnen we de jongeren ontvangen op een aangename nieuwe plek, in de Lange Winkelstraat 5, in hartje Antwerpen. Een plek waar we een warme en fijne inloop kunnen voorzien, waar jongeren op verhaal en een beetje thuis kunnen komen en van waaruit we

verder bouwen aan een netwerk om de zichtbaarheid van en gedragenheid voor diezelfde jongeren te vergroten.

Enkele cijfers:

In 2020 zagen we 103 verschillende jongeren, goed voor 3320 contacten, waarvan:

Intake	10
Inloop	441
Op afspraak	1067
Telefonisch contact	1523
Mail	51
Huisbezoek / Mobiel	32
Facebook	200

En qua verdeling van gespreksonderwerpen:

Procedure	637
Onderwijs	616
Werk	444
Psychosociaal	1352
Vrije tijd	321
Wonen	215

"Vanuit een oprechte bezorgdheid voor de doelgroep en het mogelijke verlies van methodiek is er dan toch voor gekozen de Jongerenwerking voort te laten bestaan ... PSC vzw zet zijn schouders mee onder dit project."

DE WONDERBAARLIJKE VERMENIGVULDIGING

Van het een komt het ander,
een kip legt een ei - of was er eerst een ei?

door:
Tetty Rooze

De Usine
te Bobo Dioulasso,
Burkina Faso

Er werd een 'ei' gelegd bij stelling 9/ 9,5 van het PSC Manifest (zie ook pag. 7).

Het kwam in een nest-netwerk terecht gevormd door Belgische en Burkinese gedachten en noeste handen.

Uit dat ei kwam een broeierij, die we in februari 2020 gingen bewonderen in Bobo-Dioulasso. (zie verslag projectreis)

En we zagen dat het goed in elkaar zat en dat het ene ei-idee een volgend idee deed uitkomen, een waterpomp voor groentetuin en een kippenboerderij voor moederkippen die goed eieren

leggen. Die kippen vragen om goede regenbestendige hokken, en zo startte een zoektocht naar bamboe dat daarvoor geschikt was. Als je water genoeg hebt, kun je ook nadenken over visvijvers, zodat mensen een meer gevarieerdere maaltijd kunnen eten.

De verkoop van hun producten geeft misschien weer mogelijkheden voor andere zorgen, zoals gezondheid en onderwijs. Het maakt het investeren van talenten, inkomen en materiaal tot een uitdaging die nieuwe mogelijkheden biedt.

DE USINE TE BOBO-DIOULASSO

Aantal incubatoren:	3
Capaciteit:	65.000 kuikens per maand, 780.000 kuikens per jaar.
Tewerkstelling in het bedrijf:	10 personen
Indirecte tewerkstelling door verschaffing van duurzaam inkomen aan de boeren :	200 personen
Directe impact op gewaarborgde voeding :	2.100 personen
Wat deed het PSC financieel:	ze leende renteloos €160.000, terugbetaalbaar over 4 jaar. Kostprijs bij een fictieve interest van 2%: 9600€
Kostprijs per gevoede persoon per jaar :	€1,14
Wat deed het PSC bijkomend:	technische begeleiding van het project en project management (onbetaald)

Kip en ei project

laatst gezien Ma 14:04

Zoals al eerder is gemeld moesten we, om onze eigen kippenstal te bouwen, bamboe gaan kweken. Alidou, onze projectleider ter plaatse, ging vorige week op zoek naar goed plantgoed. In zijn zoektocht kwam hij op 30 km van Bobo en 15 km van Kimidougou terecht in de vallei van de Kou. Dicou zou je op het eerste zicht zeggen. Afijn, hij kwam daar in een vallei ter grootte van de Po-vlakte waar de Taiwanese in de jaren 70 de Burkinabés hebben geleerd hoe je rijst moest verbouwen. Zo ver als het oog kan zien, onder water gezette rijstvelden. Toen dit verteld werd, moesten we de hydraulische waarheid achter deze waterpracht kennen. Onderzoek wees uit dat die vallei haar water bekamt van het overbekende Taoudeni Waterbassin. Het is het grootste Westafrikaanse ondergrondse waterreservoir dat uitlopers heeft tot het westen van Burkina Faso. Met onze wonderbron in Kimidougou hebben we dit reservoir aangeboord!!!

Het droogvallen in het verleden van de door Kimidougouanen gegraven bron werd eveneens verklaard door het enorme waterverbruik in die Kou-delta. De bewoners van Kimidougou waren dus plots zonder water komen te zitten door het verbruik in de rijstvelden. Zij kenden de oorzaak niet en de overheid deed niets om ze te compenseren. Onze bron kwam dus echt als een geschenk uit de hemel. Nu we weten dat die bron bijzonder groot is, was het snel een uitgemaakte zaak dat we de bamboe in Kimidougou konden planten. Maar wie water zegt, zegt ook vis. Nooit zou het zijn opgekomen om visteelt te gaan bedrijven in Burkina. De vrije tijd die Covid bracht stelde Koen in staat om bij te lezen en om vrienden die kennis hadden van visteelt te contacteren. Tilapia is de toekomst en wordt al gekweekt in Burkina. Naast kippenteelt is deze teelt de 2de dierlijke proteïnebron voor Burkinabe. Via de TU Delft en wat verder bijlezen kwam hij achter de laatste ontwikkelingen op het Tilapiagebied. Als je kippenpoep laat fermenteren, krijg je een product zonder schadelijke bacteriën. Dit gooi je in een vijver. Je steekt wat bamboestokken in diezelfde vijver en je wacht een weekje. Door fotosynthese worden dan algen gevormd en je raadt nooit waar Tilapia's zot van zijn. Na de Tilapia 'oogst' gaan de bamboestokjes uit de vijver en wordt het bodemslib van de vijver op de akkers gegooit als uitstekende mest voor paprika's....

Eerst zien en dan geloven ... dus wordt er nu een klein vijvertje uitgespit in Kimidougou en heeft de professor piscicultuur (of hoe je het ook mag spellen) van Bobo Dioulasso zich bereid gevonden dit proefproject project technisch mee te begeleiden.

Wordt vervolgd ...

15 januari 2021

TALENTEN

Het vinden van water is niet zo evident in een land zo vlak bij de woestijn. Blijkbaar kan onderzoek je weer doen geloven in wonderen. In Kimidougou, een dorp in de omgeving van Bobo, kon een groot reservoir aangeboord worden.

Steeds weer verbazen we ons over de vindingrijkheid van de medewerkers hier en daar. Hun doorzettingsvermogen en **talenten** vermenigvuldigen de ideeën.

de wonderbron
te Kimidougou:
een groot waterreservoir

De gelijkenis van de talenten

“Het lijkt op God die op reis ging door de wereld, en zijn dienaren bij zich riep en de talenten die hij in de schepping had gelegd aan hen toevertrouwde. Er was wel verschil: de een kreeg veel meer in handen dan een ander en nog iemand leek bijna niets te krijgen. Maar het was alnaargelang wat ieder aankon, want dat verschilt. Toen trok God verder, de wereld door, en Hij liet de mensen zelfstandig zijn schepping beheren.

Meteen ging de mens die veel ontvangen had ermee aan de slag. Kort gezegd: wat zij inzette, groeide dubbel zo hard. Net zo ging het de mens die minder leek te hebben, maar werkte met wat hij had, voor de wind. Het leek wel of zij elkaar geïnspireerd hadden, ieder op hun eigen plek en volgens eigen mogelijkheden. Maar de mens die weinig aankon, durfde helaas niets anders te bedenken dan zondermeer wegstoppen wat hij had gekregen.

Het duurde lang, maar uiteindelijk kwam God terug en vroeg Hij hun rekenschap. Wat heb je gedaan met wat ik je heb toevertrouwd? De hardwerkende dienaren vertelden enthousiast over hun

groei en God was al net zo enthousiast over hun betrouwbaarheid. Wie veel had, maar ook wie veel minder had gekregen, ze hadden ieder op hun manier getoond wat ze waard waren. Hij vertrouwde hen nog veel meer toe en het werd een feest.

Toen kwam de mens aan de beurt die heel weinig had. Hij beweerde te weten dat God meer van hem zou eisen dan hij aankon. En daarom had hij niets gedaan. Had je maar iets gedaan, zei God. Maar zo ontglipt het weinige wat je gekregen hebt je nog uit je handen en blijf je tandenknarsend in eenzaamheid achter” (vrij naar Matteüs 25:14-30).

Niet hoeveel of hoe weinig je gekregen hebt, telt, maar wat je ermee doet.

Eeuwenlang vond het rijke Noorden zichzelf lijken op de man met de vijf talenten, en het Zuiden op de persoon met de twee of misschien zelfs het ene talentje. Zo zou men het graag hebben uitgelegd. Wij hier hadden onze rijkdom aan onszelf te danken en wie arm was was lui. Die duistere geschiedenis laten we liefst achter ons. Kip en Ei leert ons integendeel elke dag dat er vele

talenten in Burkinabese handen liggen en dat hun noeste inzet ons met onze talenten inspireert om wat wij ontvangen hebben samen te vermenigvuldigen.

Wat doet talenten groeien tot mogelijkheden? Volgens het verhaal: niet van het negatieve uitgaan, aanpakken, vindingrijk zijn, je bekwamen in goed beheer en volhouden. Zonder veel woorden of gefilosofeer eraan te besteden.

Wat doet talenten en mensen haperen? Volgens het verhaal: angst, gepieker, kronkelredeneringen, je laten verlammen, negatieve beeldvorming, flauwe excuses om maar niets te doen en het ook nog aan God verwijten. Wie het kleine niet eert, is het grote niet weerd. Korte metten met zo’n mentaliteit.

Niet hoeveel of hoe weinig je gekregen hebt telt, maar: doe ermee wat je hand vindt om te doen. Van het één komt het ander. Samen.

Moge de Heer als Hij terugkomt ons betrouwbaar bevinden en ons samen met vele families in Zijn feest binnenlaten.

ANDERE MANIER VAN SOLIDARITEIT

vruchtbare samenwerking tussen Noord en Zuid

een handdruk als blijk van vertrouwen in elkaars talenten

De uitwerking laat duidelijk zien dat deze inzet het verschil maakt voor de medewerkers zelf maar ook voor hun familie en mensen in hun omgeving.

Het is een 'andere' manier van solidariteit waarbij gelijkwaardigheid en delen van ideeën en talenten de bodem legt voor een vruchtbare samenwerking tussen Noord en Zuid. We zijn als PSC trots mee partner te mogen zijn in dit gebeuren en dankbaar aan de mensen die hun talenten ter beschikking stellen om dit tot zo'n mooi project te maken. We hopen dat dit ook

anderen inspireert. Behalve dat we willen meedenken, meewerken aan alternatieven voor een eerlijker samenwerking tussen Zuid en Noord die toekomst geeft, hopen we dat deze inzet voor de medewerkers in Burkina Faso de mogelijkheid geeft hun kinderen langer naar school te kunnen laten gaan. Zeker als meisjes naar school kunnen gaan, trouwen ze later en kunnen ze mee werken met de nodige kennis van zaken. Ze krijgen een ander idee over gezinsgrootte en de inzet die nodig is om deze kinderen weer op een goede manier te laten opgroeien.

zorgen delen

Tussendoor hebben we ons ook even bezonnen over propere toiletten voor schoolkinderen van o.a. de medewerkers.

Zo een heel banale zorg. Corona maakte aandacht voor goed sanitair een bittere noodzaak, maar de harde regenbuien ondermijnen letterlijk en figuurlijk deze lemen toiletten. De ouders maakten

zich ernstig zorgen. Kon je kinderen nog wel naar school laten gaan als er geen toiletten beschikbaar waren. De hulp die geboden kon worden om het materiaal te kopen, deed de ouders weer geloven dat met samenwerking over grenzen heen, problemen niet het laatste woord hebben.

vernieuwde toiletten voor een school van 1500 kinderen

Voor de opzet en uitwerken van een financieel plan voor dit concept verwijzen we naar enkele fiches waar in het kort de resultaten worden vermeld

DE KIPPENSTALLEN TE KIMIDOUGOU	
Aantal kippenstallen:	2
Capaciteit:	1000 kippen per stal.
Tewerkstelling in het bedrijf:	5 voordien werkloze, lokaal opgeleide vrouwen uit Kimidougou
Directe impact op gewaarborgde voeding :	50 personen
Toekomst:	bouw van een ouderdierstal (investering €45.000 in 2021)
Tewerkstelling dan :	extra 10 vrouwen uit het dorp tijdens de exploitatie (100 mensen die dagelijks eten hebben), 10 mannen van het dorp zullen worden betrokken bij de bouw van de nieuwe boerderijen.
Wat deed het PSC financieel:	ze leende €6000, renteloos terugbetaalbaar over 4 jaar. Fictieve kostprijs indien 2% interest zou worden aangerekend: € 480
Kostprijs per gevoede persoon per jaar :	€ 0,8
Wat deed het PSC bijkomend :	hulp bij het uitwerken van het kippenstallenproject en bijstand vorming van een stalverantwoordelijke (onbetaald)

DE WONDERBRON TE KIMIDOUGOU	
Aantal bronnen:	1
Capaciteit:	36.000 liter per uur, 288.000 liter per dag.
Bijzonderheden:	levert drinkbaar water aan minstens 4000 mensen rond Kimidougou; dit gebeurt door 2 aftappunten met elk een reservoir van 3000 liter.
	voorziet de kippenstallen van water.
	irrigeert ongeveer 2 hectaren aan akkerland.
	zorgt voor water voor onze experimentele Tilapia farm.
	zorgt voor water voor de bamboeplantage.
Toekomst:	door goed water wordt de 2 hectaren akkerland binnenkort uitgebreid naar 4 hectaren. Het te bouwen ouderdierenbedrijf zal gebruik maken van de bron. Mogelijk, als het proefproject met de Tilapia's succesvol is, wordt het water ook hiervoor gebruikt.
Wat deed het PSC financieel:	wij investeerden als een gift 7000 euro in de bron. Het onderhoud van de bron wordt eveneens door ons gefinancierd: 300 euro per jaar.Kostprijs per jaar per inwoner om goed drinkbaar water te hebben bij afschrijving bron over 5 jaar: €0,425. Winst voor de bewoners om niet elke week meer dan 2 uur verder water te moeten gaan halen bij 10 personen per gezin: 42.000 uur, 1733 vrouwdagen, ongeveer 10 vrouwjaren bij 12 uur per dag (het zijn de vrouwen die de last van het waterhalen op zich nemen). Reken je zo om naar wat de bron per uur gewonnen voor de vrouwen kost 0,04 euro/uur. Vaak moeten de vrouwen met kinderen water gaan halen en dat belet hen dan om de kinderen naar school te laten gaan.
Wat deed het PSC inhoudelijk:	technische bijstand tijdens het maken van de bron. (We moesten dieper boren dan ze oorspronkelijk gewend waren om aan het goede water te geraken).

DE AKKERS TE KIMIDOUGOU	
Grootte van de akkers:	2 hectaren.
Gewassen:	aanplant van pepers, paprika en ajuin. De gewassen worden biologisch geteeld zonder pesticiden.
Tewerkstelling:	een coöperatieve van 5 vrouwen beheert zelfstandig de akkers.
Directe impact op gewaarborgde voeding :	50 personen.
Toekomst:	uitbreiding van het project naar 4 hectaren.
Tewerkstelling dan :	Dit levert een bijkomend duurzaam inkomen aan 5 extra vrouwen.
Wat deed het PSC financieel:	wij gaven een lening voor zaai- en plantgoed en natuurlijke meststoffen ten belope van €700 terugbetaalbaar over 4 jaar. Kostprijs bij een fictieve interest van 2%: €56
Kostprijs per gevoede persoon per jaar :	€0,28
Wat deed het PSC bijkomend :	niks, de lokale bevolking wist heel goed wat ze met het geld kon doen.

Niet onbelangrijk om te vermelden: als je zou denken: het PSC zal aan al deze activiteiten failliet gaan !

Niets is minder waar. Als we het ouderdierbedrijf hebben opgezet, kunnen we dan, omdat we al de kuikens ongeacht hun kopers aan dezelfde prijs verkopen, de marge die

we normaal voorzien hadden in de verschillende verkoopprijzen van de kuikens gebruiken voor de financiering van dit schoolbouwproject. In 2022 zou er aldus ongeveer 30.000 euro kunnen beschikbaar komen en dat geld zou dan in de schoolbouw gestoken kunnen worden.

Kip-en-Ei-project en zoveel meer, verwoord in enkele kritieke prestatie-indicatoren:

Samen met onze lokale partners veranderde het PSC structureel het leven van minstens 7.700 mensen.

Met een gemiddelde kostprijs tussen €0,26 en €1,14 voor eten elke dag over een jaar, bewijst het PSC dat structureel werken tegen armoede niet duur hoeft te zijn.

jonge bamboe, wanneer volgroeid geschikt om kip-penstallen van te bouwen

de bron van Kimidougou heeft de teelt van ajuin mogelijk gemaakt

creatieve merchandise uit Burkina Faso: mondkapjes in alle vrolijke kleuren

Verder dromen denken en doen.

Toch willen we ook onze zorgen met jullie delen: er is een deel van het project waarin we nog niet rechtstreeks in slagen. Kinderen naar school te laten gaan tot hun 18de. Een hoofdprobleem waarop we stuiten is het feit dat er buiten de stad gewoon geen middelbare scholen zijn.

Als er een gebouw is, financiert de overheid de leerkrachten. Het meest complexe stuk infrastructuur van een school is het toiletblok. Toiletten hebben we al gebouwd bij een school in Bobo. Nu dromen we over leslokalen, die met de juiste vensters als klaslokaal gebruikt kunnen worden. Onze ervaring met

de gebouwen voor de kippen geeft ons al een aardig idee hoe dat kan.

Dus misschien in 2022 : Bouw van een middelbare school in Kimidougou?

Daar is nu een lagere school voor 700 leerlingen en daarna kunnen enkel de geprivilegieerden die in Bobo bij familie kunnen wonen naar de middelbare school. Heel veel kinderen hebben echter geen familie in Bobo die hen wilt opvangen.

Gelukkig: dromen staat vrij.

naast ajuin is er ook kool. Loslopende ezels hebben deze ook al ontdekt ...

eieren in één van de drie incubatoren in de Usine te Bobo-Dioulasso

jong kuiken waarvan de opbrengst als basis dient voor nieuwe op te starten projecten

enkele werknemers van het huidige aantal (10), met tweede van links, Alidou, de projectleider ter plaatse

de nieuw gebouwde kippenstallen te Kimidougou, klaar voor ingebruikname met 1000 kippen per stal

PSC zorgt voor haar medewerkers: Edward onderging een cataractoperatie aan beide ogen

sociaal ondernemen is ook: geen loonsverhoging maar gezamenlijk sparen voor nieuwe brommers

VANUIT DE COMMISSIE VAN DE STADSPREDIKANT

Het jaar 2020, dat is een jaar om snel te vergeten. Of toch maar niet? Het coronajaar. Alles was anders. Niets ging zoals het altijd ging.

Maar wat hetzelfde bleef, waren de mensen met hun zorgen en noden. Mensen met vragen, problemen, soms in uitzichtloze situaties. Mensen die, op de krappe woningmarkt, een huis zoeken en maar niet kunnen vinden. Vrijwilligers die aan de slag willen. Stagiairs die een stageplek zoeken. Daklozen die in hun kot moeten blijven, maar geen kot hebben. Mensen, die in de rij moeten staan bij de sociale kruidenier. Mensen die soms zo moe zijn van altijd maar tekort te hebben.

Daarnaast de kerkelijke activiteiten, zoals erediensten, vormingen en bezoekwerk.

Er moest steeds opnieuw naar alternatieven gezocht worden. Want, op de gebruikelijke manier kon zoveel niet. U heeft dat in uw eigen leven ook meegemaakt. Gelukkig werden er andere manieren gezocht om toch het doel te bereiken. En laten we nu juist een stadspredikant hebben, die heel creatief is en bleef zoeken om haar doel te bereiken. Bij de pakken neerzitten? Niets voor de stadspredikant. Opstaan en doorgaan. We zijn blij en dankbaar voor het vele werk in de stad dat door Petra gedaan is. Haar voornaamste activiteit was: Er zijn, zichtbaar, present. Kom maar. Ik luister.

“ Als commissie van de stads-predikant zijn we dankbaar voor de gaven en talenten die Petra, ondanks alle coronabeperkingen, kan en wil inzetten in onze stad.

En dat op vele terreinen. Ze is er, op maandag bij de sociale kruidenier Filet Divers van Bond Zonder Naam. Ze staat er mee in voor het coronaproof en warmmenselijk onthaal, en neemt de tijd om naar de verhalen van de mensen te luisteren. Een beetje warmte verspreiden ook op dinsdag, babbels doen met de dak- en thuislozen in het onthaal 't Vlot in de H. Hartkerk. Op woensdag in PSC Open Huis zolang het nog kon, werkgroep Verzet-Je, of Bijbelbabbel samen de Bijbel open doen en erover van gedachten wisselen. Huisbezoek niet mogelijk? Telefoonbezoekjes wel. Of op een bankje (elk aan een kant) in een park, wandelgesprekken, mail, veel mail. Praktische problemen oplossen, zoals mee zoeken naar laptops voor de

bewoners van de Woonterp of inrichting van de ontmoetingsruimte die nu spreek- en speelruimte is geworden.

Ook de stagiairs en vrijwilligers worden door Petra intensief ondersteund en begeleid.

En daar is het vele kerkenwerk binnen de VPKB: Zoomvergaderingen, De Band, voorzitterschap PBA, ondersteuning en vorming binnen de kerken. Op zondagen voorgaan in erediensten. Aanspreekpersoon zijn voor “het” protestantisme voor allerlei vragen. Brugpersoon in de samenwerking met vele partnerorganisaties.

Zomaar een greep uit de drukke werkzaamheden van de stadspredikant.

En ondertussen worden er nieuwe ideeën geboren. Zoeken we, hoe we dichterbij mensen in moeilijke situaties kunnen komen. Hoe we er kunnen zijn voor de ander. Hoe we een beker water kunnen geven aan hen die dorst hebben. Jezus zegt: “Wat gij aan de minste van mijn broeders en zusters hebt gedaan, hebt gij aan mij gedaan.” Plannen maken voor de toekomst? Hoe fijn is dat?

**door Sonja van Santen voorzitter
commissie-stadspredikant**

STADSPREDIKANT - IN LOCKDOWN -

Wat als je elkaar niet meer mag zien, vastpakken, schouderklopjes geven of een arm rond de schouder, niet meer in groep bijeen mag komen of in de kerk kunt vieren en bijpraten? Wat is er veel weggefallen aan hartverwarmend geroezemoes en ruimhartige bedrijvigheid in al onze presentieplekken.

Wat is er veel weefsel verzwakt in de stad: geen evenementen, debatten, trefdagen en bijeenkomsten meer. We zijn op onze bubbels teruggeworpen.

Basis:
de telefoon pakken voor een
telefoongesprek

Ik vertelde het u vorig jaar al in het jaarverslag, en gedurende het jaar probeer ik u langs allerlei kanalen regelmatig met u te delen wat ik allemaal doe, met als rode draad: stadspredikantschap, dat is onder de mensen zijn. Weet u nog, die hele opsomming in het jaarverslag van 2019? Vast wel. Begin 2020 deden we daar met volle goesting aan verder – en toen kwam corona, en dat overviel ons allemaal.

Wat doe je dan als stadspredikant?

De telefoon pakken : systematisch alle contacten opbellen in je telefoonboek van wie je inschat dat die wel een gesprekje kunnen gebruiken. De lijst was lang in het begin. Werd in de loop van het jaar korter. Mensen pasten zich aan aan coronatijden. We leerden ons plan trekken. Maar de onderhuidse huidhonger nam toe. Kun je dáár nog wel bij met een telefoongesprekje?

Aangepaste presentiekansen benutten : onthaal in 't Vlot, in Filet Divers, Verzet-Je van Open Huis in de kerktuin, individuele ontmoetingen op straat, ... Elke gelegenheid om elkaar live mee te maken en in de ogen te

kunnen kijken helpt je wederzijds om je mens te blijven voelen. Zulke inmiddels zeldzame momenten zijn er alleen maar kostbaarder op geworden.

En omdat het wel moet: leren leven met **online communicatie** : kerkdiensten, vergaderingen, overlegmomenten, mail, blog, Facebook. Het online werk nam in de loop van het jaar weer toe. Goed dat dat nog kon. Maar moe word je ervan. Het blijft behelpen. Je verliest de small talk, het gezwans, de kwinkslagen, contactmomentjes, alles wat menselijk samenzijn warm en tof maakt en wat je weer energie geeft. Vergaderingen worden meer to the point, dat wel. Magere troost.

Als ik nu mijn lijst bezigheden en kansen van vorig jaar lees, springen de tranen me in de ogen. Wat lijkt die manier van werken, van stadspredikant zijn, mens onder mensen, lang geleden. Wat lijkt iedereen ver weg.

Maar we laten ons niet op de kop zitten. Juist in een samenleving die je ziet verkruielen onder het vretend effect van corona zoeken we extra naar alternatieven.

In de **Woonterp** kregen we er vier (in 2021 zijn het er al vijf) stagiairs bij: aankomende professionals maatschappelijk werk, orthopedagogische begeleiding en toegepaste psychologie. Stagiairs inschakelen vergt intensieve opvolging, maar zij vormen een zorgvuldig geselecteerd, getalenteerd, enthousiast multidisciplinair team dat veel werk verricht dat vrijwilligers en ik niet (meer) kunnen doen. Uiteraard alles coronaproof en dus vindingsrijk. Ook boden zich in coronatijd nieuwe vrijwilligers aan, mensen die technisch werkloos zijn en hun tijd graag maatschappelijk relevant willen nuttig maken. Helpen zoeken naar huizen kun je ook voor een deel aan je eigen pc thuis. Prachtig, die extra inzet! Bemoedigend voor ons om te horen hoe zinvol allerlei mensen ons project vinden en hoe snel ze zich erin thuis voelen.

De organisatie **“We have the Choice”** heeft haar Cirkels omgezet naar online circles, wat het voor mij gemakkelijker maakt om daar als co-begeleider aan mee te werken (geen verplaatsing naar andere steden). Vooral cirkels voor en met jongeren, studenten voornamelijk, voorzien in een enorme behoefte aan contact, aan zich uiten, aan gezamenlijke helende stilte en rust. Aangrijpend en bijzonder. Ook daar zie je hoe verbinding en zingeving essentiële menselijke basisbehoeftes zijn.

Nog een nieuwe ontwikkeling op het einde van ons verslagjaar is nu de **PSC Jongerenwerking**. Op het moment van schrijven zijn we deze doorstart van het PSC-deel nog aan het uittekenen: vrijwilligerswerking, huiskamerfunctie en groepsactiviteiten, alles wat veiligheid en verbondenheid bevordert voor deze alleenstaande gevluchte jonge mensen - inclusief de nieuwe rol van de stadspredikant: vrijwilligers ondersteunen, vormingen presentie, aanspreekpersoon zingeving, ... ?

Samen

Naast al dit basiswerk bestaat een belangrijk deel van mijn werk uit het warm houden van **netwerkcontacten** met gelijkende organisaties en allerhande relevante koepels. Meer over die partnerschappen vindt u in het luikje: “Onze partners”: over de vrienden van het PSC. Partners van het PSC als organisatie zijn natuurlijk ook partners voor de stadspredikant. Het bestuurlijke samenspel gebeurt in vergaderingen en op papier. De contacten verlopen “in

het veld”, via mensen, in gesprekken, overlegmomenten en gezamenlijke inzet. Net als lijm blijft al dit verbindingswerk vaak onzichtbaar, maar het werkt wel en er blijft gelukkig veel “plakken”.

Via partners bereiken ons dan ook weer allerhande vragen om advies, hulp en inzet, en gebeuren er allerlei **gesprekken met vrijwilligers en collega’s** in het veld, omdat we samen het meest basale opvangen en verrichten en daarin elkaars steun kunnen gebruiken, zeker nu in coronatijd. Kostbaar allemaal. En soms blijkt zo'n partnerschap vruchtbaar om samen beter constructief op noden te kunnen inspelen. Soms verwijzen wij door, soms kunnen we zelf een stapje verder helpen. Maar ook deze “resultaten” zijn vaak niet in cijfers weer te geven.

“ Als ik nu mijn lijst bezigheden en kansen van vorig jaar lees, springen de tranen me in de ogen. Wat lijkt die manier van werken, van stadspredikant zijn, mens onder mensen, lang geleden.

Tot slot kan ik hier ook nog een paar specifieke netwerken voor het stadspredikantschap vermelden:

- sinds september 2020 neem ik deel aan de Professionele Leer Gemeenschap (PLG): “Kerkelijke presentie in de samenleving” van de VPKB. Als mensen van kerkelijke presentie scherpen we elkaar in het uitwerken van ieder een eigen leertraject in de vorm van een concreet relevant traject. In dat kader heb ik gekozen voor **gerichte ondersteuning van diaconaal geëngageerden in de PBA-kerken** (samen zo’n 25 mensen!), met als uiteindelijk slotstuk een bijeenkomst voor uitwisseling en vorming (wanneer dat weer mag). De uitwerking hiervan is dus voor het jaar 2021.
- als enige stadspredikant van de VPKB ben ik in VPKB-organen al een paar keer gevraagd om over dit werk te vertellen met het oog op het toekomstig vrijstellen van een bijkomende **stads- of diaconale predikant** in een andere regio of stad.
- Werkgroep **Presentie** Vlaanderen, werkgroep en trainingsgroep Presentie van Attent van bisdom Antwerpen, navormingen presentie van Stichting Presentie Nederland, allerhande webinars over armoede en woonproblematiek, wekelijkse Zoomgesprekken van “Walk of Shame” (Rikko Voorberg) “Public Talks with

Van alles - geleidelijkaan tekent zich een weekstructuur af:

- **maandag:** sociale kruidenier Filet Divers: basiswerk, presentie, ondersteuning vrijwilligers, warm houden van de band met deze organisatie
- **dinsdag:** Professionele Leergemeenschap (PLG) of Woonterp – ’t Vlot dak- en thuislozenonthaal
- **woensdag:** Open Huis (zolang het nog ging) – De Loodsen weekbezigging met basiswerkers – Woonterp
- **donderdag** (en/of woensdag) (vanaf binnenkort): PSC Jongerenwerking
- **vrijdag:** afspraken, pc werk, online vergaderingen
- **’s avonds:** mails en telefoongesprekken, vergaderingen, Cirkelbegeleidingen, supervisie, verslagen.
- **weekenden:** vergaderingen, voorgaan, kerkdiensten en zoomkoffiemomenten, vrij.

Lesvos”, vorming van Motief “Kunst van het verzet” over bondgenootschap in de strijd tegen racisme, ...

- de stadspredikant is voorzitter van het **Protestants Beraad Antwerpen** en vertegenwoordiger van de Protestants/ Evangelische Eredienst (“**zendende instantie**”) voor het **aalmoezenierschap in verzorgingsinstellingen** in ZiekenhuisNetwerk Antwerpen en Zorgbedrijf en in die hoedanigheid ook mentor voor de ziekenhuis- en rusthuispastor daar in dienst, ds. Tünde Boelens.
- In de telefoongids 1207 staat de stadspredikant als **contactpersoon voor de protestantse kerken** vermeld en als zodanig weet men haar ook te vinden met allerlei vragen. Via wie-weet-welke wegen krijg ik trouwens nog altijd wekelijks **vragen** rond asiel en basisvoorzieningen; blijkbaar vindt men de stadspredikant als contactpersoon voor het PSC zoals het vroeger werkte. Uiteraard verwijs ik deze vragen door naar ACM en andere organisaties. Sommige vragen worden warme correspondentie. Ook krijgen we n.a.v. de Woonterp veel vragen rond huisvesting voor vluchtelingen; ook daarop probeer ik zo goed mogelijk te reageren. En men weet mij te vinden voor studies en interviews over het thema vluchtelingen en huisvesting. U zult begrijpen dat ik daar in het belang van onze vier dappere gezinnen zeer selectief mee omga.

Maar geen enkele week of dag is hetzelfde. Wat een afwisseling, wat een verrijking! Ondanks corona blijft ook dit jaar mijn werk veelzijdig: zowel fysiek (coronaproof) als online, zowel in onthaalplekken als 1 op 1 gesprekken, zowel kerkelijk als maatschappelijk, zowel basiswerk als omkadering en begeleiding als netwerken, zowel vorming geven als vorming ontvangen, zowel gestructureerd als met ruimte voor spontaan voor wat zich voordoet, op meerdere plekken in de stad en in allerlei vorm. En in dat alles en overall is er nu na zo'n drie jaar een duidelijk voelbare evolutie in het werk. Evolutie in de zin van: steeds meer mijn draai vinden, relaties opbouwen, groeien door ervaring, zicht op evenwicht in mijn werk.

Dankbaar

Ik blijf erg dankbaar voor de verbondenheid die ik vaak ervaar. Op mijn fietsje door Antwerpen, in de stilte van een gesprek, in de contacten met vrijwilligers en stagiairs, met u ook, in de noeste arbeid aan de pc, ik voel mij nooit alleen, maar altijd gedragen. Dankbaar ben ik voor de steun en het meedenken in de Commissie Stadspredikant en voor uw meelevens als achterban van het PSC.

Voor elke helpende hand, elke gift, elk gebed. Zo gaan we samen, beperkt door corona, maar toch hardnekkig en soms struikelend, op tempo van zwaarst getroffen, in de voetsporen van Jezus wiens liefde wij samen met velen handen en voeten en body willen geven.

Ds. Petra Schipper

P.S. Klein vraagje tot slot: leest u regelmatig de blog? Toch 's doen. Korte verhalen, impressies, gedachten, brengen dit werk tot dicht bij u. Durf er ook gerust uit te putten, met bronvermelding, als het u inspireert.

PP.S. Aarzel niet om contact met mij op te nemen!

Petra's blog:
<https://www.psc-antwerpen.be/blog/>

PARTNERSCHAP IS EEN WEDERZIJDSE VERSTERKING

Zelfs of juist in coronatijd hebben we actief aan en vanuit onze partnerschappen gewerkt en zo onze banden en zo onze gezamenlijke stem in het maatschappelijk debat en richting beleid verstevigd. Solidair en protesterend present zijn bij mensen in kwetsbaarmakende situaties in deze stad, dat kun je sowieso niet alleen.

Leven in armoede, met migratieachtergrond, en corona daaroverheen, dan ben je nog kwetsbaarder dan tevoren. Armoede- en welzijnsorganisaties en vrijwilligersverbanden en -koepels hebben nog meer de handen ineen geslagen en elkaar ook nog meer ondersteund, moreel en ook financieel met extra fondsen en middelen. Corona richt veel kwaad aan, belemmert en houdt ons op kunstmatige afstand, maar drijft ons figuurlijk ook in elkaars armen. Die verbondenheid pakken ze ons niet meer af. Heel veel dank aan onze trouwe vrienden!

ORBIT vzw

Orbit vzw is zowel landelijk als in Antwerpen een belangrijke partner op vier gebieden:

- interlevensbeschouwelijke ontmoeting
- samenwerking in diversiteit
- rechtvaardig migratiebeleid
- aanpak van racisme

Tetty Rooze, adviserend lid van het PSC-bestuur, zet zich actief in voor Orbit vzw op nationaal niveau. In Antwerpen maakt de stadspredikant deel uit van de overleggroep en indirect ook van het daarmee verbonden nieuw opgerichte project P.A.R.E.L. ("Platform Antwerpen Religies en Levensbeschouwingen", opvolger van "Zingeven verbindt"), dat interlevensbeschouwelijke activiteiten organiseert.

Over Hoop en Huizen

Over Hoop en Huizen is de VPKB-werkgroep/ solidariteitsfonds dat kerken helpt en ondersteunt om vluchtelingen te helpen in het zoeken en betrekken van woningen. De stadspredikant maakt deel uit van de werkgroep.

Onmiddellijke partner "Woning gezocht – Buren Gevonden" is een initiatief van Orbit vzw.

De Loodsen

Met De Loodsen zijn we al decennialang goede vrienden, zielsverwant in de presentiefilosofie en -praktijk voor mensen in precare situaties. De stadspredikant onderhoudt hecht contact met coördinator Annemie Luyten en neemt ook regelmatig deel aan de bezinningsmomenten op woensdag, waar mensen van de Loodsen, de Antoniusparochie en Sint-Joris-parochie zich samen herbronnen in het werken aan de basis: voedselbedeling, hulp aan mensen zonder en met papieren, noodhulp onder protest.

Welzijnszorg

Welzijnszorg is een breed landelijk netwerk voor organisaties die samen tegen armoede vechten. Welzijnszorg is een trouwe sponsor ook van het PSC en biedt ontmoeting, themamateriaal en ondersteuning bij campagnes voor maatschappelijke sensibilisering rond armoedethema's.

Er is de jaarlijkse adventscampagne; in 2020 rond het thema "Wonen: onbetaalbaar? Onaanvaardbaar", een thema dat ons recht uit het hart gegrepen is. Het PSC draagt met trots het label uit in de gezamenlijke strijd tegen armoede. De stadspredikant is actief in de werkgroep "Interculturele Solidariteit", een denktank rond armoede en solidariteit in superdiversiteit. In die stuurgroep zitten we samen als sleutelfiguren van diverse gemeenschappen en organisaties en consulteren we ook andere brugfiguren en interculturele koepels; dit in samenwerking met sociologische onderzoekers. In 2020 hebben we ons diepgaand bezonnen op de woonproblematiek vanuit multiculturele invalshoek, wat de campagnematerialen inhoudelijk gevoed heeft.

Attent

De stadspredikant maakt binnen bisdom Antwerpen deel uit van zowel Werkgroep als Trainingsgroep Presentie van het diaconale netwerk Attent, onder voorzitterschap van ds. Ina Koeman. De Werkgroep heeft zich ten doel gesteld om in drie jaar zes nieuwe presentieplekken bij te creëren in bisdom Antwerpen. Als structurele ondersteuning heeft het bisdom hiervoor ook pastoraal werkster Chris Smits halfijds vrijgesteld, die uiteraard ook lid is van de werkgroep.

Gastvrij Netwerk

Gastvrij Netwerk is een netwerk van zo'n 40 lokale vrijwilligersorganisaties voor mensen op de vlucht. De stadspredikant is namens het PSC bij alle vergaderingen. Gastvrij Netwerk biedt een praktische Toolkit, nieuwsbrieven vol weetjes en verwijzingen naar materiaal aan voor vrijwilligers in hun werk met vluchtelingen. Ook verbindt het de lidorganisaties via Facebook met concrete oproepen en allerhande info over elkaar. Alle nuttige informatie en uitnodigingen voor vergaderingen en vormingen stuurt de stadspredikant door naar de vrijwilligers en stagiairs van de Woonterp. Dit netwerk werkt ook weer nauw samen met Vluchtelingenwerk Vlaanderen en met Orbit vzw.

Het Vlot

't Vlot is een andere vorm van presentie in de stad bij kwetsbare mensen, namelijk dak- en thuislozen. In de eerste lockdown viel alles ons uit handen, maar de stad liet onthaal van "prioritaire doelgroepen" wel toe, mits in een grotere ruimte. 't Vlot mocht de aanpalende H.Hartkerk hiervoor benutten en deed bij gemis aan de vaste vrijwilligers (veel zelf in de risicogroepen) beroep op collega's pastoraal werkenden. Sindsdien draait de stadspredikant er wekelijks mee.

Filet Divers

Ook sociale kruidenier Filet Divers van Bond Zonder Naam vzw was in maart 1 week dicht, maar herpakte zich snel: mensen moeten toch eten! De stadspredikant draaide en draait ook hier wekelijks mee. Tevens hebben de vrijwilligerswerkingen van PSC en Bond Zonder Naam zich met elkaar verbonden en zal (na corona) de stadspredikant vormingen aan vrijwilligers verzorgen rond presentie en aanverwante thema's. In 2020 ontving zij een vijftigtal vrijwilligers van Filet Divers individueel op gesprek om de behoeften aan ondersteuning en vorming te verkennen. Ook met deze organisatie is de band dus verstevigd.

BART VAN EECKHOVEN VAN OPEN HUIS

Amper één maand bezig in Open Huis en boempatat!, corona. Lockdown. Iedereen in zijn kot. Open Huis niet meer open maar toe. Je zult het maar voor hebben als kersverse nieuwe kracht. En dat in zo'n levendige bijenkorf als Open Huis van nature is.

En als opvolger van den Timor, zonder wie wij ons Open Huis niet meer konden voorstellen. We waren allemaal zo benieuwd naar "die nieuwe", den Bart, Van Eeckhoven. Stond corona het in de weg dat wij hem echt konden leren kennen? Maar-nee-gij, allesbehalve! Corona of niet, hij is er in gevlogen. En nu kunnen we ons Open Huis al niet meer voorstellen zonder onzen Bart.

We strijken neer op een bankje op 't Schoolplak, in 't lentezonneke, Bart en ik. Sebiet wuiven we den Filip uit met een drankske aan de venster. Maar voor dit gesprek is er ook tijd. Een mooie aanleiding om terug te kijken op dat bizarre jaar, Barts eerste jaar bij ons.

Maar eerst: wie is Bart eigenlijk? Hij is 32 jaar jong, opgegroeid in Schilde, getrouwd, kindje en een kindje-op-komst, heeft orthopedagogische begeleiding richting toegepaste jeugdcriminologie gestudeerd, en gewerkt als gezinsbegeleider. En toen voelde hij het al trekken. De stad, de

mensen, de laagdrempeligheid, bezig zijn met wat er onder de mensen leeft. Of in vakjargon: wijkgericht buurtwerk, de socio-culturele sector. Hij ging laagdrempelige opvoedingsondersteuning doen, op de Luchtbal en op Linker-Oever. En een papa-groep in Antwerpen-Noord (Samik), toevallig op een moment dat hij zelf papa ging worden. Mooi werk. En het kriebelde nog. "Een armoedevereniging, dat stond op mijn verlanglijstje", zo zegt hij het zelf. "Doorgroeien", noemt hij het. En zowaar, om de hoek in Antwerpen-Noord, in PSC Open Huis, kwam er een plaats vrij, met het vertrek van Timor. Daar zag Bart zijn kans. Hij las zich in over het PSC, over Open Huis. Wel een beetje vreemd, zo leek het hem: een bestuur met mensen uit kerken. Wat zou dat geven? Maar kijk, hij probeerde en solliciteerde – en werd aangenomen. En al meteen ondervond hij wat dat dan in de praktijk inhield, dat PSC, dat Open Huis. Een open atmosfeer. Een kleinschalig team.

Vrijheid om je ding te doen, waardoor je je juist helemaal medeverantwoordelijk gaat voelen. Ieder zijn taak.

Bart zijn taak was dus: projectwerk. Werkgroep Verzet-Je, projecten vanuit de mensen, en met hun signalen en besognes beleidsinvloedend gaan werken. Dat was toch wel "een ander paar mouwen". Bovendien nu niet meer met jonge papa's en mama's, rond kleine kindjes, maar met mensen met veel meer jaren levenservaring.

Maar voordat Bart die mensen goed en wel kon leren kennen en zij hen, kwam dus die lockdown. Daar zit je dan, daar zaten we dan allemaal. Wat nu? Bellen. Heel veel telefoneren. Dat deed Bart. "Goedemiddag, u spreekt met Bart van Open Huis." – "Bart wie?" Ahja natuurlijk, sommige mensen hadden hem nog nooit gezien. Maar telefonische gesprekken hebben ook wel iets. Zeker in coronatijd. Je spreekt mensen in alle rust, één op één. Ze kunnen zich uitspreken. En dat kan echt bij Bart. Bart straalt rust uit,

“We zijn te bescheiden als Open Huis. Eigenlijk doen we ongelooflijk veel.

Als we ons nu meer profileren, in the picture komen, netwerken, dan komen er nieuwe kansen om iets mee te doen. En dat is het mooie van Open Huis: constant in evolutie, organisch oppikkend wat er nodig is, altijd in beweging.

je kunt ertegen klappen, hij kan luisteren, hij voelt aan. Wat doet dat deugd. En zo groeide dan toch een stevige band tussen de mensen en Bart. Ondertussen, nog altijd lockdown, las Bart zich in, met vroegere dossiers en projecten. Wat was er allemaal al gedaan. In juni kwamen dan eerste versoepelingen. En het dynamische Open-Huis-team vroeg zich af: wat mag er eigenlijk nog? Awel, zei Bart, de mensen zijn aan het afzien (dat had hij gehoord aan de telefoon, dat hoor je als je veel luistert), laten we de vraag omdraaien: “wat kan er wèl?” Die vraag deed hen terug in actie schieten en inmiddels bruist Open Huis weer van de activiteiten. In vol coronajaar zijn er notabene twee nieuwe projecten van de grond gekomen: de fietstaxi “Hallo Vélo”, en “Samen-Tuinen” in samenwerking met Kompaan in Borgerhout. En daarbij heeft het bestaande project “Telefoonbezoekje” zichzelf opnieuw uitgevonden. Eerst belde Bart de mensen op de lijst. Vervolgens zorgde Open Huis voor tablets en headsets, zodat de vrijwilligers van hunne thuis uit de telefoons konden doen, op hun beurt zeer regelmatig telefonisch ondersteund door Bart. De vraag naar telefoonbezoekjes nam flink toe. Opeens is eenzaamheid een collectief probleem en minder taboe geworden. Dat verlaagt de drempel om te durven vragen om op de lijst te komen staan om ook gebeld te worden. Eenzaamheid is zelfs een thema geworden, ook bij het stadsbestuur. Er zijn wel meer initiatieven in de stad en zelfs van de Stad om mensen op te bellen (ontstaan).

ook nieuw bij Open-Huis :
de riksja voor bijzondere
tochtjes

Die zijn nu met elkaar in contact gebracht en de Dienst Gezondheid vindt dat dit aanbod ook na corona moet doorgaan. Open Huis, klein maar dapper, werpt zich hiervoor op om dit structureel te verankeren. En, belangrijk: Open Huis is de enige organisatie waar de telefoongesprekken gebeuren door mensen uit de doelgroep, mensen dus

die zelf een rugzak hebben, en die dus niet verschieten van de verhalen en de emoties, maar kunnen zeggen: “Wete, da ken ik, ik heb dat ook gehad, maar geloof me, da gaat beter worden.” “Mensen met een ongelooflijke veerkracht, waar wij trouwens van kunnen leren”, zegt Bart nog. Dat is ongelooflijk kostbaar.

Verbinding is zo belangrijk, dat heeft corona ons onder de neus gewreven. Daarom ook doopte Bart de werkgroep “Verzet-Je” tijdelijk om in “Verbind-Je”. Een geniale vondst toch?! In twee groepen, week om week, bij de kerk aan de Lange Winkelstraat, coronaproof, in volle zomer buiten en in de killere herfst zolang het mocht binnen. Om bij elkaar het hart te luchten over hoe zwaar het allemaal is, maar zeker ook om concreet na te denken over: oké, we voelen meer isolement, hoe kunnen we dit een beetje doorbreken, welke ideeën kunnen we op papier zetten om meer verbinding te maken? Onder Barts rustig luisterende en zacht sturende leiding groeiden er stap voor stap 14 projectontwerpen. Toen samenkomen weer niet meer mocht, belandden die in de schuif, “maar wel in de bovenste schuif”, zegt Bart nadrukkelijk. De to-do-schuif. En effectief, concreet zijn er dus al twee gerealiseerd: de fietstaxi en het tuinproject. Vanuit de mensen!

Bart gloeit terwijl hij vertelt, dat is duidelijk. Wat drijft hem eigenlijk? “Ik ben altijd gevoelig geweest voor onrechtvaardigheid”, daar begint het al. En dat hij houdt van volks, onder elkaar, gelijkwaardig, puur uzelf kunnen zijn. Klinkt het niet, dan botst het. Dat is inderdaad wel wat er gebeurt in Open Huis. Stagiairs met de hoofddoek? Die krijgen wel wat te horen. En dat is oké, dat is samenleven, elkaar meemaken, hoe verschillend je ook bent. “We zijn in Antwerpen met meer dan 500.000 inwoners en dat gaat toch ook?”, klinkt het, tegen de gebruikelijk negatieve teneur over Antwerpen in. “Kom, we hebben geen oorlog, ook al leven er mensen van allerlei slag.” Ook armoede is geen eenduidig verhaal. Armoede, zo verwoordt Bart het wijs, is het ontbreken van kansen op een levensdomein wat andere domeinen

meesleurt. Dat kan ook beginnen bij een relatiebreek of een aandoening of een slecht huis of niet hebben mogen studeren. Elk armoedeverhaal is anders. En alle ervaringen zijn betekenisvol, elk verhaal telt. Open Huis werkt met verschillende activiteiten en projecten, en bij elk daarvan haken verschillende mensen aan. Wie niet mobiel is gaat niet mee wandelen, maar laat zich misschien voeren door de fietstaxi naar een inloophouding om de gazet te komen lezen en daarop commentaar te geven. Wie niet goed uit zijn woorden komt kan zich misschien beter kwijt met zijn handen in de aarde van de tuin. Bij elk van die momenten komen andere verhalen en signalen naar boven. Concreet, niet abstract. Puur, onverhuld. Zo werkt dat. En met alles kunnen we iets. En ja, er is zelfs de Bijbelbabbel, die nu stil ligt, maar die Bart nog heeft kunnen meemaken. Tot zijn verrassing kwamen daar heel verschillende mensen op af, katholiek, protestants, moslim, Jehovah-getuige-achtergrond, geen specifieke overtuiging, zoekend en sceptisch. En ook dat gaat goed. “Eigenlijk is de Bijbelbabbel samen filosoferen en de Bijbel triggert dat”, zo observeerde Bart. Zo is dat.

“We zijn te bescheiden als Open Huis”, stelt Bart vast. “Eigenlijk doen we ongelooflijk veel. Als we ons nu meer profileren, in the picture komen,

netwerken, dan komen er nieuwe kansen om iets mee te doen. En dat is het mooie van Open Huis: constant in evolutie, organisch oppikkend wat er nodig is, altijd in beweging.

Wat merkt Bart van een protestantse identiteit in het PSC en Open Huis? Hoe ervaart hij de organisatie eigenlijk? “Pleasant”. Want: “een klein team, we werken gelijkwaardig, autonoom en flexibel, we kunnen inspelen op wat leeft en snel schakelen, want in projectwerk heel belangrijk is. Wat nodig is ontkiemt organisch, wat voorbij is laten we los. Er is een sfeer van: doe wa ge vindt da ge moet doen. En trek uw plan ermee. Ge moet ervoor gemaakt zijn. Geen macht boven u die u stuurt. Daar voel ik mij in thuis.” Is dat dan protestants of heeft dat te maken met de mensen, de medewerkers, de leden van het bestuur? Wie zal het zeggen. “Schrijf dit maar op”, voegt Bart toe als ik mijn notitieblok al dichtsla, “ik werk niet voor Open Huis. Al meteen voelde ik mij “mede-eigenaar”. Open Huis is van ons samen. We zetten samen onze schouders eronder.”

Als dat niet mooi gezegd is.
Inderdaad, Bart, hier mogen we samen fier op zijn. Dank je wel voor je enthousiasme, je wijsheid en voor dit gesprek. Blij dat je bij ons hoort.

interview:
Petra Schipper

EPILOOG

***Wat een verhalen. Wat een inzet. Wat een uithouding. Maar ook wat een ellende vaak.
We willen eerlijk zijn. We moeten ons verhaal niet mooier maken dan het is.***

Ja, corona valt ons zwaar, want het ontnemt ons het kostbaarste waar ons hart klopt: echte spontane ongepolijste nabijheid, toegankelijke hulp, normale kansen, grote dromen. Als PSC rouwen we mee over alle moeite van mensen in hun toch al kwetsbaarmakende omstandigheden: armoede, gevlucht zijn, je weg niet vinden in deze veeleisende maatschappij. Die rouw zit ons in de kleren, onder de huid, die vreet ook aan ons. Hoe kan het ook anders.

Tegelijk wordt in dit alles duidelijk wat een organisatie zoals de onze veerkrachtig maakt. Dat zijn niet onverwoestbare structuren, niet top-down-management, niet indrukwekkende getalsterkte of een dikke bankrekening. Deze eigentijdse afgoden worden momenteel onmaskerd, uitgekleeft, aan de kaak gesteld. Wat blijft, wat deze crisis zal overleven, daar waar het nodig is, is stoutmoedige beweging voor menswaardigheid en recht.

Wat overleeft, zo voel je in de verhalen, is verbinding en solidariteit, tegen isolement en vervreemding in. En om beweging te kunnen zijn en blijven mag je niet vastroesten en moet je misschien wel telkens weer vervellen en herbeginnen, of zoals water vloeibaar en wendbaar blijven en steeds het laagste

punt opzoeken.

Water brengt leven, en dus nieuwe hoop, dat toont het Kip & Ei verhaal. Herbeginnen, daar is wel iets van zichtbaar in het verhaal van de PSC-Jongerenwerking.

Menswaardigheid en recht stoutmoedig blijven opzoeken, al is het op een Woonterpje boven het moeras van uitzichtsloosheid uit.

Wendbaar bewegen, dat zit de stadspredikant en het bestuur in het bloed, het is hun dagelijkse realiteit. Neem deze verhalen maar mee het nieuwe jaar in, in een crisis die

aansleept. En blijf ons alstublieft versterken met uw meeleven.

Dat meeleven hebben we nodig. Zoals we hopen dat deze verhalen u inspireren. We pakken niet uit met cijfers, maar proberen u vooral de realiteiten dichtbij te brengen.

Zo, in gedeelde nabijheid, ondanks alles, houden we het samen uit en zien we samen dat het kan. Dat oases van hoop kunnen bestaan in de woestijn van de tijd. Of om met de woorden van Amanda Gorman te spreken aan het begin van het volgende jaar 2021:

***De Schrift zegt ons voor ogen te houden
dat ieder onder zijn wijnstok en vijgenboom zal zitten
en niemand zal hen bang maken
Als we onze tijd willen uithouden
ligt de overwinning niet in het zwaard
maar in de bruggen die we bouwden
Dat is de beloofde luwte
De heuvel die we bestijgen
Als we maar durven
Want er is altijd licht,
als we enkel de moed hebben het te zien
Als we enkel de moed hebben het te zijn***

GIFTEN

nieuw rekeningnummer voor fiscaal aftrekbare giften

Beste mensen, donateurs,

na jaren gebruik te hebben gemaakt van de giftenrekening van CAW Antwerpen hebben wij besloten dat het nu tijd werd om onze eigen giften rekening op te zetten voor fiscaal aftrekbare giften. Wij verzoeken jullie dan ook om vanaf nu deze rekening te gebruiken.

giften te storten op rekening van

KONING BOUDEWIJN STICHTING

BE10 0000 0000 0404

Met gestructureerde mededeling :

***623/3621/70023**

Zoals je kunt opmerken moet je een gestructureerde mededeling plaatsen bij de overschrijving.

Dat maakt dat je een bepaald doel niet onmiddellijk kunt vermelden bij de overschrijving.

Als je aan een specifiek project van het PSC een schenking wilt doen kan dat nog steeds.

Dan stuur je de penningmeester, nadat je de overschrijving hebt gedaan op de giften rekening, een e-mailtje op jan.boeye@psc-antwerpen.be met de vermelding van het project dat je wilt steunen.

Giften zonder fiscaal attest mogen ook op deze rekening worden overgemaakt.

Alvast dank voor uw steun!

HET PSC IS EEN BEWEGING

Een beweging is als de wind: je ziet 'm niet, maar wel wat die in beweging brèngt. Hier en daar zie je dat: in PSC Open Huis, in de Woonterp, in de projecten waarvoor u collecteert en waarbij u meeleeft. Veel gebeurt achter de schermen. Niet aan te wijzen, wel fundamenteel. In de presentie, daar waar onze ziel ligt.

Naast mensen, aan hun kant: mensen in armoede, mensen op de vlucht, mensen op zoek naar een plek, naar een medemens, naar ruimte om zichzelf te zijn en om op te staan.

Mensen die ons telkens leren om een beweging te blijven:
kop in de wind, kin omhoog en verder kijken dan wat er nu is.

Want dat kunnen we alleen maar samen.

Dank u wel dat u met ons mee trekt en naast ons wil staan.

Protestants Sociaal Centrum Antwerpen vzw
Lange Stuivenbergstraat 54

PSC-Open Huis vzw
Schoolstraat 5, 2060 Antwerpen
(+32) 03 272 25 61
openhuis@cawantwerpen.be
ondernemingsnummer: 0880.331.616

www.psc-antwerpen.be | www.psc-openhuis.be

© Copyright 2021, PSC Antwerpen vzw.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit jaarverslag mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van PSC Antwerpen vzw.